

Regulační opatření na ochranu státních příjmů proti krácení daní v tzv. daňových rájích

Bakalářská práce

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Ekonomika a management mezinárodního obchodu

Autor práce:

Markéta Wagnerová

Vedoucí práce:

PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Katedra ekonomie

Zadání bakalářské práce

Regulační opatření na ochranu státních příjmů proti krácení daní v tzv. daňových rájích

Jméno a příjmení: **Markéta Wagnerová**
Osobní číslo: E17000121
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Ekonomika a management mezinárodního obchodu
Zadávací katedra: Katedra ekonomie
Akademický rok: **2019/2020**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných předpokladů.
2. Charakteristika, vznik, vývoj a typy daňových rájů v Evropě a ve světě.
3. Komparativní analýza vybraných daňových rájů, situace v České republice.
4. Ochrana proti erozi státních příjmů využíváním daňových rájů.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných předpokladů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

30 normostran
tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- JURČÍK, Radek, 2015. *Daňové systémy v České republice a v mezinárodním srovnání se zaměřením na aktuální trendy*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-176-4.
- MERCKAERT, Jean a Cécile NELH. 2012. *Ekonomika v pohybu: nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství*. Praha: Educon. ISBN 978-80-905286-0-4.
- PETROVIČ, Pavel. 1998. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: AKONT.
- PALAN, Ronen, Richard MURPHY a Christian CHAVAGNEUX, 2010. *Tax havens: how globalization really works*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Pres. ISBN 0801476127.
- PROQUEST. 2019. Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>
- *Tax Justice Network* [online]. Chesham. Dostupné z: <https://www.taxjustice.net>

Konzultant: Ing. Jaroslav Vodháněl

Vedoucí práce:

PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.
Katedra ekonomie

Datum zadání práce:

31. října 2019

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2021

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

L.S.

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

4. května 2020

Markéta Wagnerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D. za přínosné konzultace, cenné rady a připomínky k mé bakalářské práci.

Regulační opatření na ochranu státních příjmů proti krácení daní v tzv. daňových rájích

Anotace

Bakalářská práce se zabývá nástroji na ochranu státních příjmů zamezujících krácení daní v daňových rájích. Daňové ráje jsou problémem jak ekonomik jednotlivých států, ve kterých jsou o odvod daní ochuzovány daňové systémy, tak celé světové ekonomiky. Závěrečná práce také popisuje strukturu daňového systému České republiky, opatření používané Českou republikou a Evropskou unií proti krácení daní. Dále se práce zabývá daňovými kauzami a popisem organizací bojujících proti daňovým únikům. Hlavním cílem této práce je zanalyzovat možnosti bránící Českou republiku před krácením daní v daňových rájích, daňovými úniky a jejich srozumitelná charakteristika. V poslední části bakalářské práce jsou přiblíženy dva vybrané daňové ráje zachycující jejich daňové podmínky, nástroje proti krácení daní a právní systém. Irská republika, jedna z vybraných zemí, je dále zaměřena na spojení s největšími společnostmi světa, kdežto Britské Panenské ostrovy, druhý daňový ráj, rozšiřují problematiku o vývoj počtu společností pocházejících z České republiky se sídlem právě na Britských Panenských ostrovech.

Klíčová slova

Daně, daňové kauzy, daňové ráje, daňový systém, daňový únik, krácení daní, státní příjmy, organizace

Regulatory Measures to Protect State Income Against Tax Evasion in so-called Tax Havens

Annotation

The bachelor thesis deals with the tools for the protection of state revenues preventing tax evasion in tax havens. Tax havens are a problem for national economies, where tax systems are deprived of tax payments, and for the entire world economy. The bachelor thesis also describes the structure of the tax system of the Czech Republic, measures used by the Czech Republic and the European Union against tax evasion. Furthermore, the thesis deals with tax cases and description of organizations fighting tax evasion. The main goal is to analyze the possibilities preventing the Czech Republic from tax evasion in tax havens, tax evasion and their understandable characteristics. In the last part of the thesis are two selected tax havens depicting their tax conditions, instruments against tax evasion and the legal system. The Republic of Ireland, one of the selected countries, is also focused on merging with the largest companies in the world and the British Virgin Islands are expanded to include the development of a number of companies originating in the Czech Republic based in the British Virgin Islands.

KeyWords

Tax, tax avoid, tax cases, tax evasion, tax havens, tax system, state revenues, organizations

Obsah

Seznam zkratek.....	12
Seznam tabulek.....	13
Seznam obrázků.....	14
Úvod.....	15
1. Daňové ráje	17
1.1 Charakteristika daňových rájů.....	17
1.2 Offshore finanční centrum	18
1.3 Dělení offshore center	18
1.4 Vznik a vývoj daňových rájů.....	20
2. Daně	22
2.1 Daňový systém České republiky	22
2.2 Daně přímé.....	24
2.3 Daně nepřímé.....	26
2.4 Ostatní daňové příjmy	27
3. Ochrana státního příjmu České republiky	28
3.1 Daňové zákony.....	29
3.2 Daňové přiznání.....	30
3.3 Daňová Kobra.....	30
3.4 Elektronická evidence tržeb	31
3.5 Smlouva o zamezení dvojího zdanění	32
3.6 Centrální evidence účtů	33
4. Opatření Evropské unie	34
5. Kauzy týkající se daňových rájů	37
6. Organizace a zákony bojující proti krácení daní	40
7. Komparace vybraných daňových rájů	43
7.1 Irsko.....	43
7.2 Britské Panenské ostrovy.....	48
Závěr	54
Seznam použité literatury	56

Seznam zkratek

BEPS	Base Erosion and Profit Shifting (Akční plán proti přesouvání zisků)
BVI	British Virgin Islands (Britské Panenské ostrovy)
CEÚ	Centrální evidence účtů
ČNB	Česká národní banka
DPH	Daň z přidané hodnoty
EET	Elektronická evidence tržeb
EU	Evropská unie
FATCA	Foreign Account Tax Compliance Act (Zákon o dodržování daní ze zahraničí)
FATF	Financial Action Task Force (Finanční akční výbor)
GATCA	Global Account Tax Compliance Act (Zákon o dodržování předpisů o daních z účtů)
ITEP	Institute On Taxation And Economic Policy (Institut pro daně a hospodářskou politiku)
MLI	Mnohostranná úmluva o implementaci opatření k boji proti snižování daňového základu a přesouvání zisků ve vztahu k daňovým smlouvám
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)
TIEA	Tax Information Exchange Agreement (Dohoda o výměně daňových informací)
USA	Spojené státy americké
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty

Seznam tabulek

Tabulka 1: Příjmy státního rozpočtu v období 2012-2019	28
Tabulka 2: Struktura daní z příjmů ve státním rozpočtu 2019	28
Tabulka 3: Vývoj DPPO v Irské republice	43
Tabulka 4: Daňová pásma a sazba daně 2020	45

Seznam obrázků

Obrázek 1: Daňová soustava České republiky	24
Obrázek 2: Fungování online evidence tržeb	32
Obrázek 3: České firmy se sídlem v daňovém ráji v letech 2010-2019.....	49
Obrázek 4: Počet českých firem se sídlem na Britských Panenských ostrovech.....	51

Úvod

Nástroje na ochranu státních příjmů proti krácení daní v tzv. daňových rájích představují opatření zabraňující krátiť daně jinde než ve státech, v nichž zisky opravdu vznikaly. Možnosti danění, které daňové ráje nabízí, jsou velkým problémem celé světové ekonomiky i jednotlivých států, jež přichází o hlavní příjem státních rozpočtů v řádech milionů korun ročně, čímž se problematika daňových rájů stává aktuální pro celý svět.

Hlavním podmětem pro vytvoření této práce se stalo množství otázek a rozporuplné názory, které vždy daňové ráje vyvolávaly buď kvůli nízkým, nebo nulovým sazbám na dani z příjmů lákající nejčastěji velké společnosti, které chtějí maximalizovat svůj zisk za pomoci zaplacení menší daně z příjmů právnických osob, než kterou by zaplatily v mateřské zemi. Rozporuplné názory plynou i z kauz, jež odhalují dokumenty usvědčující velké společnosti i významně postavené jedince z vyhýbání se daňovým povinnostem a z daňových úniků.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zanalyzovat opatření bránící Českou republiku před krácením daní v daňových rájích a jejich charakteristika, s čímž souvisí i popis fungování daňového systému ČR. Dílčím cílem práce je analýza dvou vybraných daňových rájů a jejich daňových podmínek.

První kapitola charakterizuje daňové ráje, jejich dělení, vznik a vývoj. Kapitola druhá je zaměřena na daně a daňový systém České republiky, který souvisí s kapitolou třetí zabývající ochranou státního příjmu České republiky a jednotlivými nástroji používanými na tyto účely a jejich charakteristikou. Další kapitola popisuje opatření Evropské unie, která se také snaží zabránit danění mimo státy, kde zisky vznikly. Jelikož je Česká republika součástí EU, nařízení a zákony vydané EU jsou pro ni závazné a musí se jimi řídit. Kapitola pátá se zaměřuje na největší daňové skandály, které byly za posledních šest let odhaleny a významně se zapsaly do historie daňových rájů. Předposlední kapitola obsahuje organizace, zákony a úmluvy, jejichž hlavním cílem je zabránit daňovým únikům a dosažení daňové spravedlnosti. Poslední kapitola se zabývá analýzou dvou daňových rájů a jejich daňovými podmínkami. Prvním vybraným daňovým rájem je Irská republika a analýza její propojenosti na největší společnosti světa. V závěrečné části je zachycena analýza vývoje počtu českých firem sídlících v daňových rájích, a poté zaměření se na

české firmy na jednom z nejznámějších daňových rájů na světě, tedy na Britských Panenských ostrovech.

1. Daňové ráje

Daňový ráj, daňová oáza či offshore centrum. Tyto pojmy označují země, které lákají společnosti a podnikatele z různých koutů světa, díky svému privilegovanému daňovému systému. Stávají se pokušením především pro větší podniky, jež přitahuje možnost nižšího zdanění zisku než v jejich mateřské zemi (Petrovič, 1998).

V daňových rájích lze nalézt nejčastěji podniky specializované na účetnictví, právo, bankovní společnosti, ale i daňové poradce, kteří si s oblibou vybírají nejznámější a největší daňové oázy. Ačkoliv samotný popis může vyvolávat pozitivní pohled na tyto státy, jejich činnost je brána jako parazitární a živící se nejen jednotlivými systémy států, ale i světovou ekonomikou, což z daňových rájů dělá jeden z největších problémů dnešní doby (Palan, 2010).

1.1 Charakteristika daňových rájů

Pojem daňový ráj, znám také pod anglickým názvem tax haven, ve světě vyvolával vždy rozporuplné názory. Doslovný překlad říká, že se jedná o daňový přístav nebo útočiště. Tyto země jsou nazývány daňovými ráji na základě daňového zvýhodnění poskytující zahraničním podnikům (Jurčík, 2015).

Přesná definice ovšem neexistuje. Důvodem je jejich rozmanitost, jelikož se jedná o jakoukoliv zemi, která prostřednictvím zákonů, nařízení či tradic umožňuje snížit celkové daňové zatížení (Petrovič, 1998).

Velmi zásadní při určení daňového ráje je také vztah subjektu k danému státu a ekonomická aktivita, kterou daný subjekt v této zemi plánuje. Nemusí se ovšem jednat pouze o ekonomickou aktivitu, ale i o majetek, který by chtěl subjekt vlastnit (Klein, 1998).

1.2 Offshore finanční centrum

Pojem offshore finanční centrum bývá často zaměňován s daňovým rájem. Jejich charakteristika a význam jsou si sice velice blízké, přesto nejsou zcela totožné.

Offshore je anglický pojem, který se volně překládá jako mimo pobřeží. V historii byly takto označovány malé ostrovní státy nacházející se mimo pobřeží především vyspělých států. Za tyto vyspělé státy byly nejčastěji považovány Spojené státy americké a Velká Británie. Již zmíněné malé ostrovy se postupně snažily nalákat investory na své území za účelem zvýšení zahraničního kapitálu. Prostředkem k dosažení jejich cílů byly mimo jiné daňové úlevy investorům pocházejících z vyspělejších zemí.

Z vysvětlení pojmů daňový ráj a offshore centrum je zřejmé, že hranice propojenosti těchto dvou pojmů je velice tenká. Přijetím i jediného zákona, který bude schopen osvobodit nějaký druh společnosti od daní, se země může stát daňovým rájem. Oproti tomu offshore finančním centrem se stává země, jež splňuje mimo speciálního daňového režimu pro investory také spolehlivý bankovní systém, funkční soudní systém, kvalitní infrastrukturu a právní předpisy (Petrovič, 1998).

Přesto, že určitý rozdíl mezi pojmy daňový ráj a finanční offshore centrum existuje, v této práci budou pro lepší srozumitelnost brány jako synonyma.

1.3 Dělení offshore center

Offshore

Offshore centra se dělí do dvou skupin, konkrétně na offshore a onshore centra.

Pod pojmem offshore se nachází země či závislá území jako jsou například Bahamy a Monako, v nichž nedochází k zdanění příjmů ani majetku (Dvořáček, Tyll, 2010).

Offshore společnost je charakterizována jako firma založená dle místních zákonů, nicméně nemůže vykonávat žádné podnikatelské aktivity na území daného státu. Jednou z výhod je, že společnost své výnosy v dané zemi nedaní a platí pouze stanovené roční poplatky.

Kromě tohoto zvýhodnění nemá pevně stanovené účetnictví a není povinna předkládat daňová přiznání (Jurčík, 2015).

Onshore

Mezi onshore státy jsou řazeny mimo jiné Irsko, Řecko či Nizozemsko. Tato území mají vysoká zdanění a zároveň lze v těchto státech dosáhnout daňových úlev, výjimek či prázdnin (Dvořáček, Tyll, 2010).

Onshore společnosti jsou také zakládány dle místních zákonů s tím rozdílem, že smějí obchodovat se subjekty z různých zemí. Tyto společnosti jsou definovány jako společnosti, které mají povinnost podávat daňová přiznání a vést účetnictví. Oproti offshore společností podléhají placení daně z příjmů právnických osob, a to v místě své rezidence (Jurčík, 2015).

1.4 Vznik a vývoj daňových rájů

Historie daňových rájů začíná ve stejné chvíli, kdy byly samotné daně zavedeny. Od dob existence daňových rájů se lidé daním snažili vyhýbat či nacházet možnosti, jak je snížit. Zajímavé je, že se jednotlivé daňové ráje vyvíjely postupně a v různých částech světa. Podložená fakta ovšem sahají do konce devatenáctého století, kdy pravděpodobně vznikla první offshore centra, kterými byly americké státy New Jersey a Delaware. V té době New Jersey potřebovalo finanční prostředky, které získalo uvalením franšizové daně na všechny podniky sídlící v tomto státě. Zanedlouho poté se Delaware, později i další americké státy, nechalo New Jersey inspirovat a zavedlo stejná práva, čímž oba státy dokázaly přilákat na jejich území nerezidentské společnosti (History and Policy, 2009).

Na přelomu devatenáctého a dvacátého století se Nizozemsko, Lucembursko a Švýcarsko snažily osvobodit od daně zahraniční dceřiné společnosti domácích podniků za účelem přilákání nových zahraničních investic.

Během první světové války docházelo na území Evropy k zvyšování daní z důvodu potřeby financovat válku. V tu chvíli se většina majetných jedinců snažila své úspory ukrýt. Jejich útočištěm se stalo Švýcarsko, které zajišťovalo dostatečnou míru anonymity.

Po první světové válce, kolem roku 1925, Velká Británie upravuje své anglosaské právo, jež se díky své míře utajení stává ekvivalentem bank ve Švýcarsku. O čtyři roky později

britské soudy vytvořily nový precedens pro vyhýbání se daňovým povinnostem, který se vztahoval na celou britskou říši.

Po usvědčení Al Caponeho, šéfa organizovaného zločinu v USA, za daňové úniky dochází v roce 1931 k vytváření nových offshore struktur pro organizovaný zločin ve Švýcarsku, na Kubě a na Bahamách.

V období druhé světové války Švýcarsko opět bohatne, důvod bohatnutí zůstává stejný jako při první světové válce.

V roce 1956 dochází k rozpadu Britské říše, která se rozhodla, že nebude regulovat veškeré zahraniční obchody, jež v Londýně probíhají, a tím vytvoří nový offshore neregulovaný prostor známý jako Euromarkets.

V roce 1998 OECD vydává zprávu kritizující daňové ráje (Tax Justice Network, 2014).

2. Daně

První daně jsou známy již z dob teprve vznikajících organizovaných států jako staré Řecko a Řím, jejichž nedílnou součástí bylo i peněžní hospodářství. V důsledku jejich dlouhodobého využití daně nabízí širokou a zajímavou historii (Široký, 2008).

Označení daně se nepoužívalo vždy, dříve mohly být daně spíše známé pod názvem berně. V minulosti se vybírala berně z řemesel, pronájmu či plochy města. Jedná se o platby tvořící hlavní část státního rozpočtu. Daně jsou charakterizovány jako zákonem stanovené, pravidelné, neúčelové, nenávratné, povinné a jednostranné.

Daně lze rozdělovat dle času a okolností. Z časového hlediska jsou těmito daněmi myšleny daň z příjmu, daň silniční nebo DPH, kdežto z pohledu okolností se mluví o dani z nabytí nemovitostí (Jurčík, 2015).

2.1 Daňový systém České republiky

Česká republika se řídí daňovým systémem, který se velice podobá jiným evropským daňovým systémům, a to především velmi vyspělých států. (Finanční správa ČR, 2013).

Dle Jurčíka patří daňové systémy po celém světě mezi složité záležitosti a výjimkou není ani systém v České republice. V každé zemi existují i zákony, které se zabývají daněmi a jsou zpravidla upravovány speciálním zákonem popisujícím podmínky daně daně i její podstatu (Jurčík, 2015).

Daňový systém, jinak řečeno soustava daní, se skládá ze všech typů daní, které v daném státě existují, jsou státem vybírány a navzájem mezi sebou propojeny s přesně stanovenými pravidly pro jejich vybírání. Jejich propojenost a návaznost dokazuje skutečnost, že změna jedné daně má dopad i na daně jiné.

Daňový systém je jedním, ale ne jediným, příjmem veřejného rozpočtu České republiky. Mezi nedaňové příjmy veřejného státního rozpočtu se řadí například poplatky různého charakteru, které jsou vybírány na základě služby poskytované veřejným sektorem. Jeden z nejznámějších poplatků je poplatek za užívání dálnic, který je zaplacen koupí dálniční

známky ve formě nálepky, kterou si je řidič povinen nalepit na čelní sklo vozidla. Tento poplatek je zcela jasně účelový, protože uhrazením dálniční známky dochází k nároku na využívání veřejného statku, v tomto případě využití dálnice. Výnosy plynoucí z koupě dálniční známky či výběru mýtného jsou určeny pro Státní fond dopravní infrastruktury, jež primárně financuje výstavby či opravy silnic a dálnic (Vančurová, Láchová, 2018).

Velice známým poplatkem v České republice je také poplatek místní, jenž spravují obce, které se musí řídit dle zákona č. 565/ 1990 Sb., kde lze nalézt přesně definované poplatky, které obce mohou vybírat. Je to poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, za ubytovací kapacity, ze psů a další (Zákon č. 565/1990 Sb., 1990).

Existuje mnoho skutečností, které by měly být dodrženy, aby byl daný daňový systém považován za optimální a dobře propracovaný. Mezi nejdůležitější požadavky dobře fungujícího daňového systému patří zajištění daňového výnosu, odolnost proti daňovým únikům, daňová spravedlnost a efektivnost či pružnost, předvídatelnost a transparentnost.

Požadavek zajištění daňového výnosu je tím nejdůležitějším, neboť daně byly zřízeny primárně za účelem získání peněz do veřejného rozpočtu, na což by se nemělo zapomínat. Kdyby se jejich primární účel změnil nebo by se na něho zapomnělo, daně by se staly pouze komplikací ve věcech spojených s financemi.

Odolnost proti daňovým únikům je dalším velice žádoucím požadavkem daňových systémů všech států. Za podpůrný nástroj pro zlepšení odolnosti daňového systému České republiky je brána i evidence tržeb a kontrolní hlášení.

Další požadavky jako spravedlnost, efektivnost, pružnost, předvídatelnost i transparentnost spolu úzce souvisí. Jedná se o prvky, které by daňový systém měly zjednodušit, udělat ho srozumitelný a pochopitelný pro každého. Problémem ovšem je, že všechny požadavky nelze plně využít, ba dokonce se v některých případech navzájem vylučují (Vančurová, Láchová, 2018).

Obrázek 1: Daňová soustava České republiky
Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Kraft, 2017

Na obrázku číslo jedna jsou zaznamenány druhy daní daňového systému České republiky a jejich následné členění.

Daně se nejčastěji dělí do dvou základních okruhů, z nichž první z nich závisí na charakteristice a druhý na vlivu na daňovou politiku státu. Konkrétně se mluví o daních přímých a nepřímých (Jurčík, 2015).

2.2 Daně přímé

Hlavní rozdíl mezi daněmi přímými a nepřímými spočívá ve způsobu placení daní, konkrétně na jaký účet jsou daně placeny. Specifikem daní přímých je nejen odvádění daní samotným poplatníkem, který je odvádí z vlastního účtu a je snadno identifikovatelný, ale i vlastností předmětu daně, jelikož se jedná o příjmy a majetek (Jurčík, 2015).

Přímé daně poplatníci vnímají ve svém životě větší měrou, protože bývají zcela jasně viditelné oproti daním nepřímým, které se ukrývají v cenách komodit. Pro svou konkrétnost jsou přímé daně ideální pro dodržování daňové spravedlnosti (Vančurová, Láchová, 2018).

Daň z příjmů

Jak je patrné z obrázku 1, přímé daně se dělí na daně důchodové, které se nadále člení na daň z příjmů fyzických a právnických osob řídicí se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a daně majetkové.

Zákon o daních z příjmů vstoupil v platnost již v prosinci 1992, ovšem účinnosti nabyl dne 1. 1. 1993, kdy došlo ke vzniku České republiky. Zákon upravuje jak daň z příjmů fyzických osob, tak i z příjmů osob právnických, a zároveň v sobě ukrývá předpisy Evropské unie spojené s problematikou daní z příjmů (Zákon č. 586/1992 Sb., 1992).

Daň z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou veškeré jedincovy příjmy, jež podléhají zdanění. Základ daně z příjmů tvoří především mzdy neboli příjmy ze závislé činnosti a dále příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní zdanitelné příjmy. Tento základ daně je dále upravován na základě sazeb a různých slev, které fyzická osoba může využít (Vančurová, Láchová, 2018).

Sazba daně z příjmů fyzických osob v České republice činí 15 % při zdaňovacím období jednoho kalendářního roku (Zákon č. 586/1992 Sb., 1992).

Daň z příjmů právnických osob

Dani z příjmů právnických osob podléhají příjmy z veškerých činností. U nepodnikajících právnických osob podléhají dani pouze příjmy, jež vedou k dosažení zisku.

Jelikož se jedná o společnosti, základ daně tvoří účetní výsledek hospodaření před zdaněním, který se nadále upravuje.

Daň z příjmů právnických osob je jeden z mezinárodně používaných nástrojů ovlivňující konečné rozhodnutí potencionálního investora, zda se vyplatí v určité zemi investovat či nikoliv (Vančurová, Láchová, 2018).

Sazba daně z příjmů právnických osob je v České republice stanovena na 19 %. Ovšem i zde existují výjimky, mezi které patří například odlišná sazba daně pro investiční fondy a pensijní společnosti.

Na rozdíl od zdaňovacího období fyzických osob mají právnické osoby více variant. První z nich je stejně jako u osob fyzických, kalendářní rok, ale může to být také rok hospodářský, účetní období nebo například období ode dne rozdělení společnosti a další (Zákon č. 586/1992 Sb., 1992).

Majetkové daně

Daň majetková představuje další z příjmů státního rozpočtu, ovšem svým rozsahem plní spíše funkci doplňující. Majetková daň je v jiných daňových systémech spíše neobvyklá, na druhou stranu daň z nemovitých věcí se stala daní, kterou lze nalézt ve všech státech EU (Vančurová, Láchová, 2018).

2.3 Daně nepřímé

Daně nepřímé, které se dělí na daně univerzální a selektivní, odvádí jejich plátcé poplatníkovi ve formě přirážky, která se ukrývá v ceně nakupovaného zboží a služeb. Jejich charakteristikou je nenápadnost zapříčiněna zahrnutím daně v ceně zboží, stabilita, poměrně snadný odhad budoucího vývoje a neutralnost (Jurčík, 2015).

Daně univerzální

Nejnámější daň existující v českém daňovém systému patří do skupiny daní univerzálních nese název daň z přidané hodnoty, jejíž unikátností je její velice široký předmět daně, pod který je zahrnuto dodání zboží, poskytování služeb (Vančurová, Láchová, 2018).

Dále do předmětu daně z přidané hodnoty spadá také pořízení zboží a služeb z jiného členského státu EU, je-li místem plnění tuzemsko dle § 25 ZDPH (Zákon č. 235/2004 Sb., 2004).

V rámci EU je daň z přidané hodnoty velice zajímavá tím, že se jedná o jedinou daň harmonizovanou v celé EU, protože její část je součástí příjmů rozpočtu EU.

I daň z přidané hodnoty má své sazby, které se v České republice dělí do tří skupin. První z nich je sazba základní ve výši 21 %, dále sazba 15 % označována jako první snížená sazba a nakonec druhá snížená sazba ve výši 10 % (Zákon č. 235/2004 Sb., 2004)

Daně selektivní

Další skupinou daní nepřímých jsou daně selektivní, mezi které se řadí daně spotřební a daň k ochraně životního prostředí (Kraft, 2017).

2.4 Ostatní daňové příjmy

Poslední skupinu daní tvoří takzvané ostatní daňové příjmy, které není možno zařadit mezi daně přímé nebo nepřímé, ačkoliv mezi nimi najdeme příjmy pro stát velice důležité.

Nejznámější skupinou patřící do ostatních daňových příjmů je sociální a zdravotní pojištění. Příjmy plynoucí ze sociálního pojištění potvrzují své postavení mezi daněmi na základě plnění veřejných rozpočtů nebo státních fondů, kdežto částky ze zdravotního pojištění se připisují zdravotním pojišťovnám.

Další příjmy, které mají oproti předchozím příjmům spíše doplňkový charakter, nejsou natolik známé. Jedná se například o daň sdílenou a svěřenou (Vančurová, Láchová, 2018).

3. Ochrana státního příjmu České republiky

O státní rozpočet České republiky se stará Ministerstvo financí, jemuž se v roce 2018 podařilo dosáhnout státního přebytku ve výši 2,9 mld. Kč. Stalo se tomu tak teprve po páté od vzniku samostatné České republiky.

Tabulka 1: Příjmy státního rozpočtu v období 2012-2019

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy státního rozpočtu v mld. Kč	1 051,4	1 091,3	1 133,8	1 234,5	1 281,6	1 273,6	1 403,9	1 465,3

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: MFČR

Každý státní rozpočet má stranu příjmovou a výdajovou. Příjmy státního rozpočtu jasně ukazují, že v období od roku 2012 do roku 2019 každoročně vzrůstají, a to především příjmy daňové a z pojistného a sociálního zabezpečení. Výjimka nastala pouze v roce 2017, kdy došlo k poklesu státních příjmů. Proces vývoje státních příjmů v daném období analyzuje tabulka 1.

Tabulka 2: Struktura daní z příjmů ve státním rozpočtu 2019

Daň z příjmů	fyzických osob	právnických osob
Částka v mld. Kč	165,6	124,4
Vyjádřeno v %	11,3	8,5

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: MFČR

Svou zásluhu na zvyšování příjmů státního rozpočtu mají i odvody daní z příjmů. Částky odvedené státu na daních z příjmů fyzických a právnických osob a jejich podíl na

celkových příjmech státního rozpočtu České republiky popisuje tabulka 2 (Ministerstvo financí ČR, 2019).

Jak lze z jednotlivých cifer usoudit, nejedná se o malé částky, ale o podstatné části státního rozpočtu. Pokud se placení daní fyzické i právnické osoby snaží vyhýbat přesouváním zisků do zahraničí s nižší sazbou zdanění či dokonce sazbou nulovou, velice často se tento přesun stane nelegální činností ve formě daňových úniků, čímž jednotlivé státní rozpočty trpí, jelikož nezískají takové množství příjmů, které by se jim mělo dostat, a proto je třeba státní příjmy chránit.

Česká republika využívá řadu opatření na ochranu státních příjmů, mezi něž patří i nařízení EU, která jsou pro ČR jako členský stát závazná a musí se jimi řídit (Finanční správa ČR, 2015).

3.1 Daňové zákony

Nejnámějšími nástroji na ochranu nejen státního příjmu jsou všeobecně zákony. Každý zákon se zaměřuje na konkrétní problematiku a snaží se v něm upravit veškeré situace, které by mohly v dané oblasti nastat. Otázky, týkající se daní, řeší daňové zákony, mezi něž patří zákon o daních z příjmů, dani silniční, dani z přidané hodnoty, dani spotřební a další (Marková, 2020).

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů se zabývá jak daní z příjmů fyzických, tak i právnických osob a pravomocemi vlády a ministerstva financí. Z hlediska daní ZDP stanoví pouze některé specifické povinnosti a některá specifika správy daní ve vztahu k dani z příjmu, avšak pravomoci vlády a ministerstva financí jsou formulovány velmi úzce. Nicméně podrobně popisuje, kdo je poplatníkem, co je předmětem daně, kdo je povinen podávat daňová přiznání, dále také penále a otázky dvojího zdanění. (Zákon č. 586/1992 Sb., 1992).

Samotné kompetence správců daně stanovuje primárně zákon 280/2009 Sb. Daňový řád (Zákon č. 280/2009 Sb., 2009).

3.2 Daňové přiznání

Další nástroj kontrolující správné odvádění daní v České republice je daňové přiznání neboli daňové tvrzení. Tato povinnost se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, která se týká jak fyzických, tak i právnických osob.

Daňové přiznání představuje stanovený tiskopis, definovaně strukturované podání poplatníka správci daně, ve kterém uvádí, jaká je jeho daňová povinnost vůči státu. Zákon vymezuje nejen předměty zdanění, poplatníky, zdaňovací období, ale i příjmy od daně osvobozené či sazby a výpočet daně.

Poplatníkem daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby, které jsou daňovými rezidenty ČR nebo daňovými nerezidenty, které jsou blíže popsány v zákoně č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Za zdaňovací období u fyzických osob je brán kalendářní rok.

Poplatníkem daně z příjmů právnických osob jsou právnické osoby, organizační složky státu, svěřenecký fond, podílový fond a další uvedené v zákoně o daních z příjmů.

Zdaňovací období u daně z příjmů právnických osob je nejčastěji kalendářní rok. Může jím být ale i hospodářský rok, účetní období za podmínek, jež jsou vypsány v zákoně, či speciální případy u přeměn korporací a insolvenčních řízení v zákoně popsané (Zákon č. 586/1992 Sb., 1992).

3.3 Daňová Kobra

Daňová Kobra, též nazývaná pouze Kobra, je speciální tým vytvořený ze složek Policie ČR, Celní správy ČR a Finanční správy ČR za účelem odhalování kriminality v odvětví daní, a to nejčastěji u daně spotřební a daně z přidané hodnoty. Hlavní náplní Kobry je vedle odhalování kriminality také boj proti daňovým únikům, jejich identifikování a včasné odhalování (Daňová Kobra, 2014).

Česká republika se Kobrou nechala inspirovat ze sousedního Slovenska, kde tento oddíl již působil. Speciální tým Daňové Kobry má okolo 100 pracovníků a zabývá se případy, jejichž škoda způsobená podvodem přesahuje 150 miliónů Kč (Hospodářské noviny, 2014).

Daňová Kobra v České republice působí od roku 2014, ale spolupráce policistů, celníků a

specialistů v daňové oblasti započala již dříve. Policejní složku v rámci Kobry zastupuje Útvar odhalování korupce a finanční kriminality složený z členů majících zkušenosti v oblasti trestné činnosti týkající se daní.

Celní správu zastupuje Útvar pátrání a analýzy, správce daně a jednotky mobilního dohledu. Členové speciálního týmu se mohou měnit v závislosti na povaze vyšetřovaného případu tak, aby možné daňové úniky byly odhaleny již v počátku.

Finanční správa pak dodává do týmu specialisty na řízení rizik při správě daní, kteří se již na podobných případech podíleli (Policie ČR, 2014).

Za dobu své existence Kobra dokázala uchránit České republice 11,7 miliard Kč, což dokazuje její důležité postavení v našem státě (Daňová Kobra, 2019).

3.4 Elektronická evidence tržeb

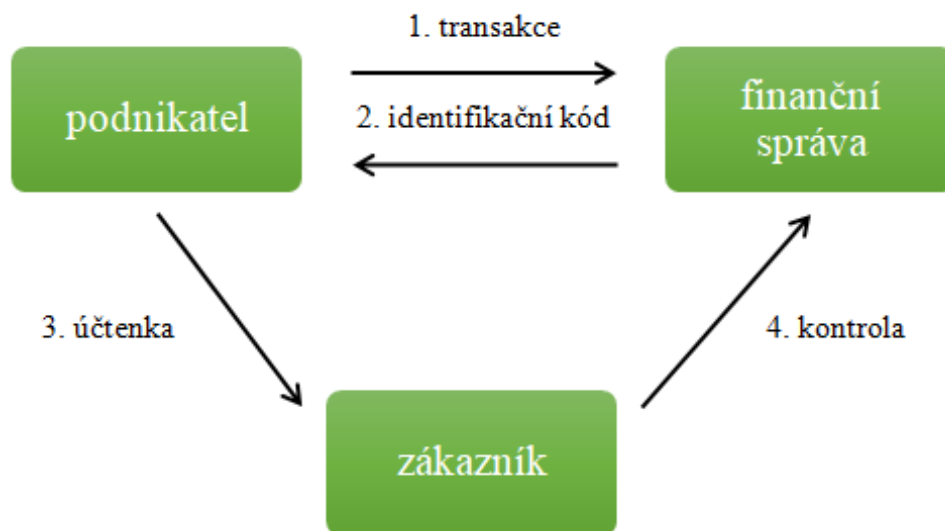
Elektronická evidence tržeb, též známá pod zkratkou EET, představuje systém, který byl v České republice zaveden v roce 2016, mající především jeden cíl, kterým je vyrovnat a dosáhnout spravedlivé podnikatelské sféry na území České republiky. Systém byl zřízen jako opatření hotovostních plateb za účelem odstranění konkurenční nevýhody a dosažení stejných podmínek pro všechny subjekty (Etrzby, 2016).

EET má být výhodou především pro poctivé podnikatele a živnostníky platící daně a má zamezit neodvádění daní subjektům, které daně neplatily. Vedle dosažení spravedlivého podnikatelského prostředí existuje další cíl, jenž by měl systém EET vyřešit, a to je právě zmiňovaný výběr daní (Finanční správa ČR, 2016).

Státu tento systém zajišťuje obrovský příjem dat, který státní správě spolu s kontrolním hlášením umožňuje velice efektivní a naprosto cílenou kontrolu poplatníků, jenž je známkou stabilního podnikatelského prostředí, což znamená lepší reakce na nelegální praktiky, lépe zaměřené daňové kontroly a již zmíněné efektivnější výběry daní.

Evidence tržeb se týká jak podnikajících fyzických osob, tak osob právnických, které podnikatelskou činnost provádí. Systému EET podléhají veškeré tržby, které vznikly a byly uhrazeny nejen hotovostním, ale i jiným způsobem platby z podnikatelské činnosti. Naopak sem nespádají platby platební kartou či převod peněz z účtu na účet (Etrzby, 2016).

EET je možné od 16. března 2016 nalézt v zákoně 112/2016 Sb. Zákon o evidenci tržeb, kde se nachází podrobné informace o tom, koho se zákon týká, jaké jsou formální náležitosti pro evidenci tržeb nebo tržby vyloučené z evidence tržeb, kam se řadí mimo jiné tržby státu, příspěvkové organizace, banky, České národní banky a územního správního celku (Zákon č. 112/2016 Sb., 2016).

Obrázek 2: Fungování online evidence tržeb

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Finanční správa ČR

Obrázek 2 zobrazuje proces, který probíhá při online evidenci tržeb. Prvním krokem u online evidence tržeb je komunikace mezi podnikatelem a finanční správou. Celý proces zahajuje podnikatel tím, že informace o probíhající transakci posílá na finanční správu, odkud se nazpět odesílá potvrzení s identifikačním kódem, který zákazník nalezne na účtence, jež získá od podnikatele. Zde proces systému evidence tržeb končí. V této chvíli má zákazník možnost si svou účtenku ověřit pomocí daňového portálu.

3.5 Smlouva o zamezení dvojího zdanění

Smlouva o zamezení dvojího zdanění je bilaterální daňová smlouva mezi dvěma státy, které se pomocí této smlouvy snaží vyřešit a zabránit situaci dvojího zdanění.

Pokud dojde k investici v cizí zemi, řeší se otázka, jaká země má právo vzniklý výnos zdanit. V těchto situacích se země mohou řídit modelem OECD, který je výhodnější pro země, jejichž kapitál se vyváží. Dále se mohou řídit modelem OSN, jehož výhodnost se řeší na základě skutečnosti, zda se jedná o stát rozvojový, pro něhož je model OSN příznivější, nebo stát rozvinutý (Investopedia, 2018).

Česká republika má podepsanou smlouvu o zamezení dvojího zdanění s téměř 90 státy, mezi které od konce roku 2019 patří i Korejská republika (MFČR, 2020).

3.6 Centrální evidence účtů

Další nástroj, který Česká republika využívá v boji proti trestné činnosti, kterou je i daňový únik, je centrální evidence účtů spravována Českou národní bankou pro účely státu. CEÚ představuje databázi, ve které jsou zaneseny informace o samotných účtech, které provozují domácí a zahraniční banky, úvěrová družstva, ČNB a spořitelní družstva.

V evidenci jsou k dispozici informace o založení a zrušení účtu, změna údajů i samotné fyzické či právnické osoby, které jsou klienty úvěrových institucí a pro které byly tyto účty zřízeny (Česká národní banka, 2020).

4. Opatření Evropské unie

Své nařízení v rámci ochrany příjmů a prostředky na boj proti krácení daní má i Evropská unie. Veškeré zákony, vyhlášky, nástroje a opatření, které EU vyhlásí, se stávají platné pro všechny členské státy, jež se jimi musí řídit. Výjimkou tedy není ani Česká republika a Irsko, které je považováno za jeden z daňových rájů.

Ovšem i v oblasti daní má EU omezenou působnost. Příkladem může být určení sazby daně a její využití, které si jednotlivé státy určují samy, avšak EU se s nimi snaží spolupracovat, aby nebyl ohrožen hospodářský růst a nedocházelo k daňovým únikům nebo neplnění daňových povinností (Europa, 2019).

Unijní seznam jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti

V únoru roku 2020 Evropská unie vydala aktualizovaný seznam jurisdikcí, které s EU v rámci daňové oblasti nespolupracují. Cílem tohoto seznamu je vybídnutí označených států ke spravedlivému zdanění společností, zabránění daňových úniků, vyhýbání se daňové povinnosti a předejití praní špinavých peněz. Země, které se na tomto seznamu ocitly, nemají být vystaveny kritice, nýbrž jejím označením zkusit dosáhnout spolupráce (Consilium Europa, 2020).

Jurisdikcemi, jež se dostaly na takzvanou černou listinu začátkem roku 2020, se staly Americké Panenské ostrovy, Americká Samoa, Fidži, Guam, Kajmanské ostrovy, Omán, Palau, Panama, Samoa, Seychely, Tobago, Trinidad a Vanuatu. Důvody, kvůli kterým byly tyto státy přidány na listinu, jsou ve většině případů totožné. Jedná se o postrádání automatické výměny informací v oblasti finanční, nepodepsání Mnohostranné úmluvy OECD o vzájemné správní pomoci v platném znění, nevhodné daňové režimy a nečinnost v řešení stávajících problémů (Úřední věstník Evropské unie, 2020).

První listina, kterou EU zveřejnila, vznikla v prosinci 2017 a prošla řadou aktualizací, avšak ani ta z února roku 2020 není konečná. Další aktualizace se předpokládá na říjen 2020. (Consilium Europa, 2020).

Při vytváření černé listiny EU vycházela z dlouhodobého sledování jednotlivých států, přičemž zvláštní pozornost věnovala daňové transparentnosti, spravedlnosti a účasti na mezinárodních fórech zaměřené na daňovou problematiku.

Otázkou zůstává, zda EU umí být zcela objektivní v pohledu na evropské daňové ráje. Organizace OXFAM má jasno. Již v roce 2017, kdy vznikala první černá listina, vytvořila seznam daňových rájů na základě stejných kritérií, které EU vymyslela, a zároveň se jimi při tvorbě černé listiny řídila. Rozdíl mezi černou listinou EU a organizace OXFAM byl jednoznačný. Na listině společnosti OXFAM se objevily i evropské státy jako Irsko, Nizozemsko, Lucembursko a Malta, kdežto na listině EU figurovaly pouze státy mimo evropské (Euractiv, 2017).

Směrnice Rady 2011/96/EU

Směrnice Rady 2011/96/EU byla zpracována a přijata v důsledku množství změn a úprav Směrnice Rady 90/435/EHS z roku 1990 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států, která se postupem času stávala nejasnou a nesrozumitelnou.

Nová Směrnice Rady 2011/96/EU se stala srozumitelnou s jasným cílem zamezení dvojího zdanění v rámci mateřských a dceřiných firem. Směrnice má také vyřešit problém zdanění rozdělovaného zisku pomocí daní srážkových v situacích, kdy dceřiné společnosti vyplácí zisky firmě mateřské.

Obě tyto situace jsou směrnicí vymezeny. Ve chvílích, kdy mateřská společnost nabude zisku od své dceřiné společnosti v závislosti na vlastnictví podílu, stát, ve kterém sídlí mateřská společnost, tento zisk buď nezdaní, anebo zisk zdaní za podmínky, že stát povolí mateřské společnosti určitou část daně odečíst. V případě daně srážkové je na místě zisk plynoucí od společnosti dceřiné k mateřské od této daně osvobodit, čímž dojde k daňové neutralitě (Směrnice Rady 2011/96/EU, 2011).

Směrnice Rady (EU) 2016/1164

Směrnice rady EU 2016/1164 se zabývá pravidly proti praktikám vyhýbání se daňovým povinnostem, které mají přímý vliv na fungování vnitřního trhu.

Směrnice vznikla v roce 2016 hned z několika důvodů. Tím hlavním byla otázka mezinárodního zdanění, kdy ideální situace nastává ve chvílích, dochází-li k placení daní ve státech, v nichž daněné zisky opravdu vznikly. Z této myšlenky OECD vytvořila doporučení BEPS, které vydala v roce 2015.

K zamezení přesouvání zisků a určení nesprávného základu daně je zapotřebí stanovit pravidla regulující oblasti odpočitatelnosti úroků, zdanění při odchodu, ale také opatření proti samotnému zneužívání.

Směrnici se musí řídit všichni daňoví poplatníci, kteří jsou povinni odvádět daň z příjmů právnických osob na území jednoho nebo více členských států, a zároveň provozovny subjektů, jež si zřídily sídla v třetích zemích na základě jejich výhodných daňových podmínek (Směrnice Rady (EU) 2016/1164, 2016).

5. Kauzy týkající se daňových rájů

Obcházení a krácení daní zcela určitě není novinkou posledních let. Ovšem až daňové skandály založené na úniku dat na sebe strhly pozornost široké veřejnosti. Tím bezpochyby vzrostl nátlak na politiky, aby praktiky používané v daňových rájích co nejdříve zarazili (Daňové reformy, 2018).

V posledních letech svět zasáhly dvě události spojené s daňovými ráji. Kauzy jsou známy pod anglickým názvem Luxembourg Leaks a Panama Papers.

Luxembourg Leaks

Luxembourg Leaks či jinak přezdívané Lux Leaks jsou pojmy označující kauzu z listopadu 2014, a zároveň počátek mezinárodního boje proti obcházení daňové povinnosti. V roce 2014 došlo ke zveřejnění tajných daňových schémat pro obcházení daňové povinnosti a rozhodnutí umožňující přesuny zisků do Lucemburska, což podnikům umožnilo platit téměř nulové daně. Jednalo se o více než 300 nadnárodních firem, které se touto cestou vydaly. Za přípravou těchto schémat mezi lety 2002 až 2010 stál lucemburský PricewaterhouseCoopers (Daňové reformy, 2017).

Firma PricewaterhouseCoopers je celosvětová síť firem poskytující daňové, poradenské, auditorské a právní služby. V České republice působí již 29 let (PWC, 2019).

O zveřejnění Lux Leaks se zasloužilo 80 novinářů z 26 zemí světa, kteří pracují pod záštitou Mezinárodního konsorcia investigativních novinářů. Více než 28 000 lucemburských daňových dokumentů bylo prozkoumáno přibližně 40 zpravodajskými organizacemi, mezi které patří například The Irish Times, Süddeutsche Zeitung a Le Soir (Proquest, 2014).

Panama Papers

Kauzu Panama Papers svět zaznamenal dva roky po Luxembourg Leaks, tedy v roce 2016. Panama Papers označují přibližně 11,5 milionu šifrovaných dokumentů, které unikly právnické firmě Mossack Fonseca se sídlem v Panamě. Firma byla založena již v roce 1977, ovšem po zveřejnění šifrovaných dokumentů v březnu 2018 zanikla. O zveřejnění se

zasloužily německé noviny Süddeutsche Zeitung 3. dubna 2016. Právě tento tisk přisoudil uniklým dokumentům, z období sedmdesátých let až do roku 2016, jejich označení Panama Papers.

Ač většina dokumentů nevykazovala sama o sobě jakoukoliv nelegální či nevhodnou činnost, bylo zjištěno, že některé společnosti založené firmou Mossack Fonseca se podílely na daňových únicích či podvodech (Investopedia, 2020).

Panama Papers se staly velice ojedinělým případem hned z několika důvodů. Jak bylo řečeno výše, nejednalo se o první únik informací z daňových rájů. Ovšem tato kauza se odlišovala hlavně množstvím uniklých informací. Nikdy předtím se na veřejnost nedostalo takové množství dokumentů. Specifické jsou také jmény, jež v nich figurovala. Osobnosti, které se v dokumentech objevily, byly často spjaty s firmami či politiky, kteří měli přístup k veřejným financím. V dokumentech se ale také objevovali kromě veřejných činitelů i známé osobnosti, bohatí jedinci a podnikatelé.

Další výjimečností těchto dokumentů spočívá také v tom, že právě firma Mossack Fonseca patřila mezi jednu z nejlepších firem, která se zabývala zakládáním společností v daňových rájích (ČT24, 2016).

Celou kauzou se od začátku zabývá Mezinárodní konsorcium investigativních novinářů, které do celé problematiky přizvalo policii z členských států Evropské unie. O takovou mezinárodní spolupráci usilovali od začátku, aby do procesu přizvali orgány činné v trestném řízení i z ostatních evropských zemí.

Výměna informací se státy EU je z pohledu legislativy poměrně snadná, problém nastává se zeměmi mimo EU, kde je legislativa zcela odlišná, což celý proces dělá těžší. Každá výměna informací musí být nejprve schválena Ministerstvem vnitra a Ministerstvem spravedlnosti (Investigace, 2018).

Velkou neznámou se staly dopady zveřejnění Panama Papers. Mezi nejzásadnější se jednoznačně řadí zpětné placení daní a pokut za pokus o vyhnutí se placení daní. Po třech letech od zveřejnění dokumentů se podařilo získat částka přesahující jednu miliardu dolarů po celém světě, která jistě není konečná, avšak je více než možné, že celková částka kvůli nezveřejněným výsledkům některých vyšetřování nebude známa.

Zajímavým dopadem je také fakt, že podnikatelé jsou po zveřejnění dokumentů více obezřetní a dávají si pozor na to, s kým a jak obchodují, jelikož se bojí, aby při nevhodném, či dokonce nelegálním kroku nebyli odhaleni.

Důsledkem je také změněný názor společnosti na daňové ráje. Dříve byly daňové ráje brány širokou veřejností jako nástroj, pomocí kterého lidé mohou optimalizovat svou daňovou povinnost, kdežto po zveřejnění Panama Papers nabraly spíše významu negativního ve smyslu okrádání domácí ekonomiky (Investigace, 2019).

6. Organizace a zákony bojující proti krácení daní

Organizace a smlouvy bránící státní příjmy vytváří další nástroje proti krácení daní.

Tax Policy Center

Tax Policy Center je organizace sídlící ve Washingtonu ve Spojených státech amerických, která realizuje a poskytuje nezávislé analýzy v oblasti daní. Získané informace předává nejen zákonodárcům, ale i vědcům či občanům. Zmíněné analýzy vytváří, a zároveň za ně ručí národní odborníci z oblasti daňové a sociální politiky a rozpočtu, kteří dříve působili na vládní úrovni. Specializují se například na odhady příjmů, nové daňové účty, databáze sbírající data od vládních agentur nebo na jejich Briefing Book o daňové politice, který informuje o fungování daňového systému (Tax Policy Center, 2020).

Tax Foundation

Další organizací je nezisková organizace Tax Foundation sídlící také ve Washingtonu v USA. Snahou této organizace již od jejího vzniku je zlepšení života na základě daňových politik přinášející nové možnosti a hospodářský růst. Neziskové organizace věří, že dokonalý daňový zákon se vyznačuje svou jednoduchostí, stabilitou, neutralitou a transparentností (Tax Foundation, 2020).

Global Financial Integrity

Společnost Global Financial Integrity založená ve Washingtonu vytváří analýzy finančních toků nezákonného charakteru a je rádcem rozvojových zemí v oblasti politického rozhodování. Právě ekonomiky rozvojových zemí každoročně přijdou i o miliardu amerických dolarů vinou daňových úniků, kriminality a korupce (Global Financial Integrity, 2020).

FATF

Financial Action Task Force v českém překladu Finanční akční výbor je mezivládní orgán založený v roce 1989. Hlavním cílem této organizace je podporovat a stanovovat zásady a opatření proti praní špinavých peněz. Společnost FATF sleduje pokroky v oblasti opatření a zároveň přezkoumává techniky praní špinavých peněz i finanční terorismus. FATF vítá nová vhodná opatření po celém světě (FATF, 2020).

FATCA

Foreign Account Tax Compliance Act představuje daňový zákon pocházející z USA z roku 2010. FATCA vznikla jako opatření proti vyhýbání se zdanění příjmů způsobeného převedením aktiv ze strany amerických občanů do zahraničí.

FATCA s sebou přinesla nové povinnosti a specifické kroky, které požaduje po zahraničních finančních institucích (PWC, 2020).

V roce 2014 došlo k dohodě o zlepšení dodržování daňových předpisů mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými, která má charakter mezinárodní smlouvy, z čehož vyplývá, že má přednost před zákonem (MFČR, 2016).

Jelikož Česká republika a Spojené státy americké spolu dlouhodobě spolupracují a vypomáhají si v otázkách daňových, nebyl problém již v roce 1993 podepsat Smlouvu o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a majetku, čímž byla schválena výměna informací pro daňové účely. Následně v roce 2014 podepsaly obě země zákon FATCA z roku 2010 (MFČR, 2016).

OECD

Organisation for Economic Co-operation and Development v českém překladu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je organizací pracující na mezinárodní úrovni ve snaze zajištění lepšího života pro všechny.

OECD se snaží řešit zásadní otázky v oblastech ekonomických, sociálních i životního prostředí, mezi něž patří vytváření nových pracovních míst, zlepšení vzdělanosti a hospodářského výkonu i zamezení daňovým únikům (OECD, 2020).

OECD byla založena již v roce 1961 za pomoci dvaceti zakládajících států, avšak Česká republika k nim nepatřila a stala se součástí organizace až v roce 1995.

V dnešních dnech má organizace 36 členů, kteří pro přijetí museli splnit stanovené podmínky z oblasti legislativy, politiky a ekonomiky (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2020).

Mnohostranná úmluva o implementaci opatření k boji proti snižování daňového základu a přesouvání zisků ve vztahu k daňovým smlouvám

Tato Mnohostranná úmluva, zkráceně nazývána MLI, pochází z mezinárodní organizace OECD, která s její pomocí může provést modifikaci smluv o zamezení dvojího zdanění, které byly už dříve uzavřeny.

Česká republika s úmluvou MLI souhlasila již v roce 2017, avšak pouze s nejmírnější variantou, kterou představuje režim minimálních standardů, což v praxi znamená, že země má právo na neaplikování většiny ustanovení do daňových smluv (Akont, 2019).

7. Komparace vybraných daňových rájů

Irská republika a Britské Panenské ostrovy jsou státy, které jsou často spojovány s pojmem daňový ráj. Existuje mnoho seznamů, v nichž jsou daňové ráje představovány, ale žádný není stejný, jelikož každá instituce vytvářející tento seznam má na jednotlivé státy rozdílný názor.

Daňové ráje mohou být od sebe odlišeny i na základě průhlednosti, která je měřena na základě dvanácti kritérií, mezi která patří daňová spolupráce z pohledu kvality a hloubky dané spolupráce. V tomto žebříčku se z vybraných daňových rájů lépe umístilo Irsko, které spadá do kategorie neprůhlednosti 75 - 94 %, kdežto Britské Panenské ostrovy spadají do kategorie nejvíce neprůhledné, tudíž do kategorie neprůhlednosti 95- 100 % (Jean Merckaert, Cécil Nelh, 2011).

7.1 Irsko

Tabulka 3: Vývoj DPPO v Irské republice

Rok	2000	2001	2002	2003
Sazba daně (%)	24	20	16	12,50

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Smartcompanies.cz

Irská republika je považována za evropský daňový ráj především kvůli nízké daňové sazbě daně z příjmů právnických osob, která je od roku 2003 stanovena celostátně na 12,50 %. Tato sazba se na přelomu tisíciletí často měnila, jak lze pozorovat v tabulce 1. V roce 2000 sazba DPPO činila 24 % a o pouhý rok později byla snížena na 20 %. Snižování sazby pokračovalo až do roku 2003, kdy zůstala na konečných 12,5 % (Smartcompanies,2020).

Irsko je stále větším lákadlem pro zahraniční investory, což dokazují data, která uvádí, že se zde nachází přes tisíc mezinárodních podniků. Jedním z důvodů je fakt, že v Irsku mohou cizinci podnikat bez jakéhokoliv omezení, a to i v případě, že by celá společnost byla vlastněna cizími občany. Investory nejvíce na Irsku zajímají beze sporu nízké daňové sazby, nicméně to není jediná výhoda podnikání v této zemi. Irská republika nabízí také

výhody akcionářům ve formě omezeného ručení, avšak pouze do částky základního kapitálu. Dále poskytuje ochranu názvu podniku, který je vždy brán jako subjekt a není spojován s jeho vlastníky (Zenron, 2020).

Kauzy na území Irské republiky

Společnost Facebook, jedna z největších firem na světě, si v roce 2010 do Irské republiky převedla majetek duševního vlastnictví, čímž se jí podařilo obejít miliardovou daňovou povinnost, kterou by bez převedení do Irska musela odvést. Z převedeného příjmu 12, 6 miliard dolarů zaplatila společnost Irsku na daních zhruba 30 milionů, což v celkové sumě tvoří poměrně zanedbatelnou část (Itep, 2018).

V roce 2016 svět zaznamenal kauzu týkající společnosti Appel a evropského daňového ráje Irska, kam firma převáděla své zisky a za velmi výhodných podmínek je danila. Ačkoliv EU nestanovuje, jaká by měla být sazba daně v členských státech, očekávají se stejné podmínky pro všechny. V Irské republice činí sazba daně z příjmů právnických osob 12, 5 %, nicméně je zde investorům z různých zemí povoleno využívat i jiných daňových podmínek. Příkladem může být situace z roku 2014, kdy Irsko umožnilo společnosti Appel odvádět směšnou daň 0,005 %. Na základě vyslovení se Evropské komise je americká společnost povinna zaplatit Irsku na daních okolo 351 miliard korun, které plynou z prodejů vzniklých v Evropě. Důvod, proč Evropská komise toto rozhodnutí vydala, spočívá ve snaze dosáhnout rovnováhy na trhu EU, který byl kvůli nízkému zdanění této společnosti narušen.

Po této události bylo zřejmé, že je třeba daňové ráje brát v úvahu a snažit se přijít na jejich fungování, aby nebyly státní rozpočty nadále ochuzovány o miliardy eur, které jim náleží (Hospodářské noviny, 2016).

V roce 2017 společnost Appel veřejně zpřístupnila údaje o své hotovosti, která činila více jak 250 miliard dolarů, avšak pouhých 7 % představovalo hotovost, jež společnost měla na území Spojených států amerických, tedy v místě sídla. Většina peněz byla uložena v zahraničí, což jasně dokazuje, že se společnost snažila vyhnout zdanění na území, kde zisky ve skutečnosti vznikaly (Itep, 2017).

Na výše zmíněných příkladech lze pozorovat, že veškeré daňové optimalizace mají neblahý vliv na konkurenceschopnost nejen na trhu vnitřním, ale i mezinárodním (Hospodářské noviny, 2016).

Daňový systém

Daňový systém Irska si vždy kladl za cíl pružnost a příznivé sazby, které se týkaly nejen fyzických, ale i právnických osob. To se změnilo v době nenadálé krize v odvětví financí a úvěrů, kdy došlo k navýšení daní jako důsledku zvětšování schodku státního rozpočtu republiky (Businessinfo, 2019).

Zmíněná krize započala v roce 2008 a probíhala souběžně s dalšími krizemi, které Irskou republiku postihly. Největší krizi ovšem Irové zaznamenali v roce 2010, kdy se ekonomická krize dostala do své druhé fáze, a Irsko bylo nuceno zažádat EU a MMF o finanční výpomoc (Šlosarčík, 2016).

Za daňové období v Irské republice je chápán kalendářní rok, tedy období od 1. ledna do 31. prosince. Každý, kdo v Irsku začne pracovat, potřebuje získat své osobní číslo veřejné služby.

Tabulka 4: Daňová pásma a sazba daně 2020

Daňové pásmo (roční výdělek v €)	Hranice týdenního výdělku v € určující sazbu daně	Daňová sazba pro výdělek <u>nižší</u> než je hranice týdenního výdělku v %	Daňová sazba pro výdělek <u>vyšší</u> než je hranice týdenního výdělku v %
35 300	678,85	20	40
39 300	755,77	20	40
44 300	851,92	20	40

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Revenue.ie

Daňový systém Irska zahrnuje daně z příjmu, sociální a zdravotní pojištění včetně univerzálního sociálního poplatku. Dalším odvětvím v oblasti daní je daňové pásmo, které vychází ze základu příjmů jedince. Standardní sazba příjmů je 20 %, jakmile se ale dostane jedinec nad rámec svých týdenních příjmů vyobrazených v tabulce 4, část příjmů přesahující dané pásmo musí být zdaněna sazbou 40 %. I irský daňový systém v sobě ukrývá nároky na slevy, které občané využívají. Částky se mění v závislosti na stavu člověka a odvíjí se od toho, zda je svobodný, v manželství, rozvedený, ovdovělý či žijící odděleně (Revenue, 2019).

Velmi zásadní daní je daň z příjmů právnických osob, která již byla zmíněna výše, a to v hodnotě 12,5 % pro příjmy z hlavní činnosti. Tato sazba v Irsku je platná i navzdory námitkám, jež evropské země vznesly z důvodu, že Irská republika v roce 2010 žádala EU a MMF o pomoc. Vedle sazby 12,5 % existuje i sazba vyšší, a to 25 % platící pro ostatní příjmy (Businessinfo, 2019).

Právní systém a založení společnosti

Společnosti založené na území Irské republiky mají povinnost řídit se účetními standardy IFRS neboli Mezinárodními standardy účetního výkaznictví a New Irish GAAP. Na základě těchto standardů společnosti musí vykazovat účetní závěrku, nezávislý audit, a také své účetnictví veřejně zpřístupnit.

Samotný systém práva je založen na právu anglickém upraveném o irské právo zvykové (Akont, 2020).

Keltský tygr

Keltský tygr, tedy spojení, jež bylo ve své době spjato s neobvyklým vzrůstem irské ekonomiky, se do podvědomí lidí dostal s přelomem tisíciletí. Irská republika byla během osmdesátých let brána jako chudá země s velmi vysokou zadlužeností, špatnou životní úrovní i velice vysokou inflací a nezaměstnaností. Zlom nastal v devadesátých letech, kdy irská ekonomika nabrala neskutečných rozměrů a stavěla se mezi nejrychleji rostoucí ekonomiky světa (Ekonom, 2003).

V těchto letech je irská ekonomika brána jako příklad pro zbylé evropské státy, které si nevedou nejlépe, mj. i Česká republika (Respekt, 2000).

Náhlé změny v pozitivním růstu ekonomiky mělo na svědomí hned několik faktorů. Jedním z nich bylo rozhodnutí o daňové reformě či využití programů poskytovaných Evropskou unií. V této době Irsku chybělo uplatnění pro absolventy univerzit, kteří se za prací vydávali do blízké Británie nebo vzdálenějších Spojených států. A právě i Spojené státy americké stojí za úspěchem irské ekonomiky. Během devadesátých let se Spojené státy snažily navázat kontakt nejen s Evropou, ale i se samotnou Evropskou unií. Obojího dosáhly právě spojením s Irskem, v němž našly anglicky mluvící, vzdělané a mladé obyvatelstvo s výhodnými daňovými podmínkami. Netrvalo dlouho a začaly zde vznikat první americké společnosti především z oblasti IT (Euro, 2007).

Nástroje Irska

Irská republika se vyznačuje specifickým přístupem k podnikání, který je lákavý pro řadu investorů především z oblasti IT nebo farmacie. Hlavními nástroji využívanými touto zemí jsou organizace FATCA a GATCA, smlouvy o zamezení dvojího zdanění se 71 státy včetně České republiky a TIEA podepsaná s 22 zeměmi.

Tato práce se již organizací FATCA a smlouvách o zamezení dvojího zdanění zabývala. Novinkou je ovšem soubor nástrojů GATCA a dohody TIEA (Akont, 2020).

GATCA

Možnost sdílení informací z oblasti bankovních účtů poskytuje soubor nástrojů skrývajících se pod názvem Global Account Tax Compliance Act. Jedná se o přenos informací mezi úřady států využívajících nástroje GATCA a finančními institucemi.

Předmětem zájmu jsou data získaná z bankovních účtů, která se vyznačují jakýmkoliv spojením se zahraničím (Akont, 2020).

TIEA

TIEA, celým názvem Tax Information Exchange Agreement, jsou bilaterální dohody mezi daňovými ráji a dalšími zeměmi o výměně informací týkající se daňových záležitostí. Tyto dohody mají mezinárodní charakter, z čehož vyplývá, že mají přednost před zákony daného státu (Managementmania, 2016).

Jedním z nástrojů Irské republiky proti krácení daní jsou samotné podmínky pro založení společnosti, bez kterých by podnik nemohl existovat.

V Irské republice je možno zaregistrovat firmu pouze za předpokladu, že firma plánuje provozovat podnikatelskou činnost na území republiky. Aby bylo možné v Irsku založit společnost, musí být při zápisu do obchodního rejstříku dodány informace o podnikatelské činnosti, která je na území Irska plánovaná. Mezi požadované údaje dále patří kód NACE, formulář určující jednatele, sídlo a tajemníka. Nejdůležitějším prvkem jsou stanovy a memorandum (Akont, 2020).

7.2 Britské Panenské ostrovy

BVI jsou velice známým a vyhledávaným daňovým rájem po celém světě. Mezi jejich přednosti patří jednoznačně spojení s Velkou Británií, pod kterou jako území spadají. Řídí se dle bezpečného právního systému Anglie, jež s sebou přináší výhodu ve formě ekonomické a politické stability. Další a velmi významnou výhodou je 0% zdanění (Zenron, 2020).

Ačkoliv zisky společností založených na těchto ostrovech nepodléhají zdanění, je třeba odvádět licenční poplatky odvíjející se od počtu vydaných akcií. Pokud firma sídlí na BVI vydá do 50 000 akcií, je povinna zaplatit roční poplatek ve výši 350 USD. Naopak licenční poplatek ve výši 1 100 USD jsou povinny hradit společnosti vydávající větší počet akcií než 50 000 (Akont, 2020).

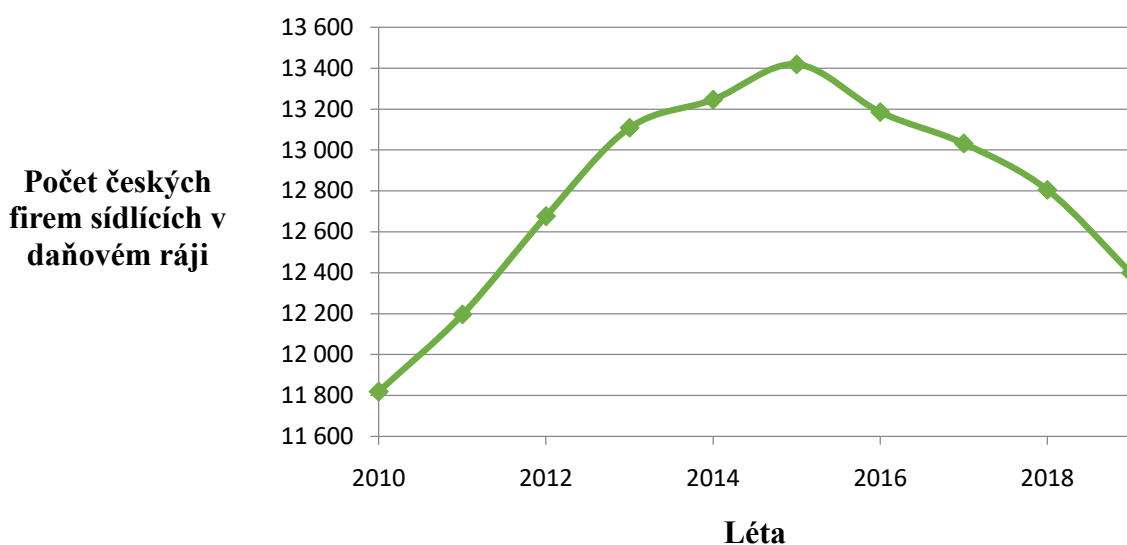
Jen malý počet daňových rájů má své specifikum ve větším počtu společností vedených na daném území než samotného obyvatelstva. Ideálním příkladem toho jsou právě Britské Panenské ostrovy, které v roce 2010 čítaly téměř 24 500 obyvatel a 830 000 společností. Z

těchto čísel plyne, že Britské Panenské ostrovy byly v roce 2010 velice lákavým offshore centrem, jelikož na jednoho obyvatele ostrovů připadlo 34 společností, a zároveň představovaly teoretickou investici jednoho obyvatele do nejsilnějších ekonomik světa ve výši 589 000 €.

Touto částkou se Britské Panenské ostrovy jednoznačně staví do pozice lídra v oblasti objemu investic do 10 největších ekonomik světa.

Ačkoliv Britské Panenské ostrovy společně s Kajmanskými ostrovy, Lucemburskem či Mauritusem a Nizozemskem představují známá offshore centra, na jejich území se v roce 2011 nacházelo pouze 14 z 500 největších společností světa a tvořilo pouhé 1 % světového HDP (Jean Merckaert, CécilNelh, 2011).

České firmy se sídlem v daňovém ráji v letech 2010 - 2019

Obrázek 3: České firmy se sídlem v daňovém ráji v letech 2010-2019

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Bisnode

Na základě analýzy společnosti Bisnode lze na obrázku 3 pozorovat, jak se v posledních deseti letech vyvíjí situace českých společností ve dvaaadvaceti daňových rájích, které byly společností léta sledovány.

Daňové ráje byly v minulosti hojně využívány i českými společnostmi, které si sídla svých firem převáděly do daňově zvýhodněných zemí především s vidinou ušetření na daních a z toho plynoucí zisk zvýšený o ušetřené daně.

Za posledních deset let sídlilo nejméně českých firem v daňovém ráji v roce 2010, kdy jejich počet dosahoval 11 800. Do roku 2015 počet českých firem v daňových rájích vzrostl až na konečných 13 419. Příčinou byl zvýšený zájem o tyto země způsobený i nárůstem zkušeností firem, které se přesunem sídla zabývaly. Během let se firmám podařilo dokonale nastudovat legislativu daných států a zajistit potřebné kroky s přesunem sídla spojených.

Po roce 2015, kdy počet firem v daňových rájích dosáhl svého maxima, začal počet firem opět klesat z důvodu skandálů, které byly s daňovými ráji spjaty. Podnikatelé se začali přesunu sídla stále více vyhýbat, aby se jednou i oni nedostali na seznam firem sídlících v daňovém ráji, který by mohl mít neblahý dopad na jejich firmu. Po zveřejnění dokumentů jako Panama Papers nebo LuxLeaks se začala společnost o daňové ráje více zajímat

a spojovala si je především s obcházením zákonů a daňovými úniky. Od té doby část veřejnosti nemá zájem takovéto firmy podporovat a raději se obrátí na domácí firmy.

Dle obrázku 3 a dostupných záznamů firmy Bisnode je prokazatelné, že v polovině roku 2019 křivka sledovaného období dosáhla minima od roku 2011, které představovalo počet 12 400. Během tohoto půlroku také došlo k početně největšímu odchodu firem z daňových rájů, který čítal 405 společností, což se rovná odlivu ve výši 3,2 %.

Velice zajímavým údajem je také objem kapitálu ve výši 326,6 miliard korun českých, jenž české firmy v daňových rájích raději ukládají, než aby si firmu založily na území České republiky a peníze zde investovaly (Bisnode, 2019).

Mnoho daňových rájů sídlících v oblasti Karibiku bývalo velice oblíbeným útočištěm právě pro zahraniční firmy a bohaté jedince s vidinou nulového nebo minimálního zdanění. Zvláštní pozornost přitahovaly takové daňové ráje, které kromě nízkého či nulového zdanění spadaly pod území a velmi důvěryhodný právní systém Velké Británie.

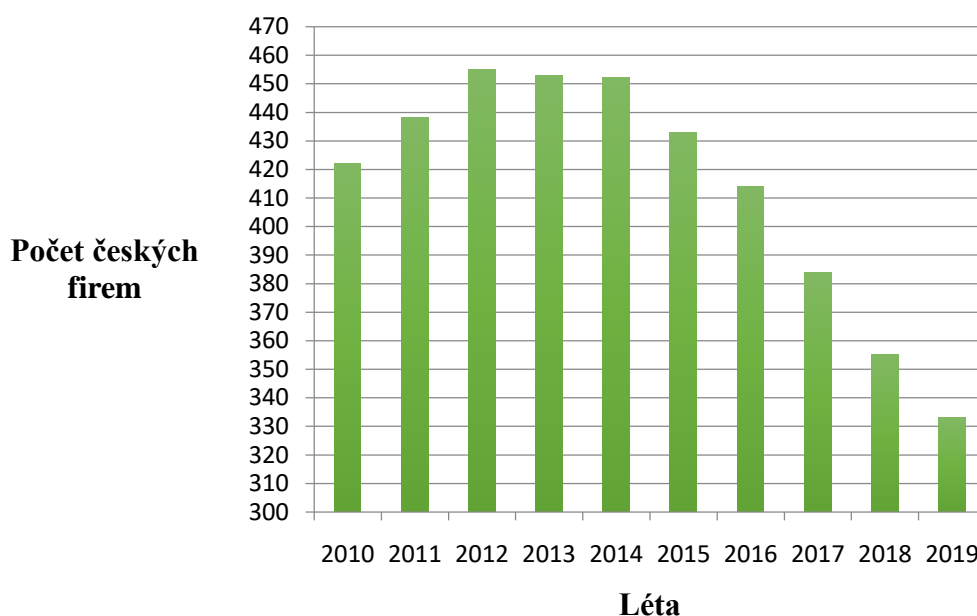
Až ve chvílích, kdy došlo k odhalení daňových skandálů jako Panama Papers, začala Velká Británie jednat. Bylo zjištěno, že přes Velkou Británii projde ročně okolo 2,6 bilionu korun, které rozhodně nevznikly legální cestou a z velké části mají původ právě ve zmiňovaných britských územích v oblasti Karibiku.

V roce 2018 se Velká Británie nechala slyšet, že na svých územích v karibské oblasti nechá zavést veřejné obchodní rejstříky, které pomohou jasně určit vlastníky společností, které byly v daňových rájích založeny.

Jedná se o velký krok ve Velké Británii a jednoznačně o dominantní nástroj v boji proti daňovým únikům.

Toto opatření však nezůstalo bez odezvy a jednotlivé britské daňové ráje se začaly ozývat. Jednalo se nejen o Britské Panenské ostrovy, ale i o Bermudy a Kajmanské ostrovy. Výrazný projev nesouhlasu vzešel právě ze zmiňovaných Britských Panenských ostrovů, které se nechaly slyšet, že jejich ekonomiku toto opatření velice poškodí (Investigace, 2018).

Počet českých firem se sídlem na Britských Panenských ostrovech

Obrázek 4: Počet českých firem se sídlem na Britských Panenských ostrovech

Zdroj: vlastní zpracování, údaje: Bisnode

Obrázek 4 zachycuje vývoj českých firem se sídlem na Britských Panenských ostrovech mezi rokem 2010 až polovinou roku 2019.

Na první pohled se může zdát, že situace je stejná jako v případě celkového počtu českých firem v daňových rájích, avšak není to pravda.

Počet firem v letech 2010 až 2013 na Britských Panenských ostrovech rovnoměrně stoupal s meziročním přírůstkem nejprve šestnácti a následující rok sedmnácti firem. V roce 2012 počet českých firem na BVI dosáhl maxima s počtem 455 společností.

Od roku 2012 docházelo na BVI už pouze k poklesu počtu firem. Nejprve se úbytky pohybovaly v řádu jednotek, ale již v roce 2017 byl počet firem 384, což bylo o 30 firem méně než v roce 2016. V polovině roku 2019 ČR zaznamenávala pouze 333 českých firem se sídlem na BVI a tím došlo k dosažení minima za posledních deset let (Bisnode, 2018).

Dá se předpokládat, že počet se bude i nádále snižovat, a to i kvůli zmíněnému opatření zavedení veřejných obchodníků rejstříků, které firmám už neposkytnou takovou anonymitu, na niž byly do této doby zvyklé (Investigace, 2018).

Nejvíce na BVI jsou zakládány společnosti zabývající se výrobou a přepravou, distribucí, obchodováním, marketingem nebo herními systémy (Zenron, 2020).

Daňový a právní systém

Právní systém Britských Panenských ostrovů vychází ze zvykového práva Anglie upraveného dle lokálních standardů. Jednoznačnou výhodou offshore společností založených na těchto ostrovech je legislativa, která říká, že tyto společnosti nemají povinnost zveřejňovat své účetnictví a předkládat účetní závěrku za podmínky spolehlivého vedení účetních záznamů za posledních pět let od proběhnuté transakce, či zveřejňovat majetek této společnosti (Akont, 2020).

Dalším pozitivem je absence auditu, kterému společnosti nepodléhají, a nepodávání daňového prohlášení bez nutnosti dodání finančních výkazů.

Naopak nevýhodou offshore společností založených na Britských Panenských ostrovech je například omezení v oblasti vlastnictví. Společnost může na ostrovech vlastnit pouze své sídlo, ale jiné nemovitosti už ne. Společnosti není povolen ani obchod s rezidenty BVI, ani podnikání v okruhu bankovníctví a pojišťovnictví, na něž je třeba speciální licence vydávaná vládou (Zenron, 2020).

Nástoje BVI

Britské Panenské ostrovy se řídí Zákonem o mezinárodních obchodních společnostech a jsou součástí daňového zákona FATCA.

BVI jsou zvláštní také svými Smlouvami o zamezení dvojího zdanění, které mají uzavřené pouze s Japonskem a Švýcarskem (Akont,2020).

Oproti tomu Dohody o výměně informací v daňových záležitostech tzv. TIEA mají mezi sebou BVI a Česká republika již podepsané a vstoupily v platnost na konci roku 2012 (MF ČR, 2013).

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá ochranou státních příjmů proti krácení v daňových rájích, která vznikla na základě velkého množství nasbíraných informací z oblasti daní, daňových rájů a daňových úniků. Cílem této bakalářské práce byla analýza opatření bránící Českou republiku před krácením daní v daňových rájích a jejich charakteristika.

Kapitola první pojednává o definici a charakteristice daňových rájů doplněnou o jejich dělení na offshore a onshore finanční centra a hlavní rozdíl mezi nimi. Dále se zabývá vznikem daňových rájů a jejich vývojem v čase.

Druhá kapitola rozebírá daně samotné, avšak hlavním obsahem této kapitoly je daňový systém České republiky, který je popsán na základě druhu daní v České republice.

Třetí kapitola se zaměřuje na ochranu státního příjmu České republiky a vychází z opatření, kterých Česká republika již využívá v boji proti daňovým únikům. Stejně jako pro každou zemi, je i pro Českou republiku příjem z daní velice důležitou položkou státního příjmu. Ve chvíli, kdy firmy převádí své zisky do daňových rájů, kde zaplatí na daních méně než v České republice, dochází ke vzniku problému, který musí stát řešit. Přichází totiž o peníze, které mu náleží, a jejich ztráta znamená díru ve státním rozpočtu a dochází k absenci financí, které by mohly být státem využity na potřebných místech. Kapitola dále rozebírá nástroje, které Česká republika využívá velice dobře a jejich stálá aktualizace a inovovanost přispívá k pozitivnímu chodu státu. Konkrétně kapitola pojednává o daňových zákonech, daňovém přiznání, Daňové kobře, EET, centrální evidenci účtu a dalších účinných nástrojích v boji proti krácení daní v daňových rájích.

Kapitola čtvrtá zaznamenává další opatření, která jsou pro Českou republiku závazná a pocházejí od EU. Jedná se mimo jiné o vydané Směrnice Rady EU, které zcela jasně určují a vymezují práva a povinnosti členských států. Ve čtvrté kapitole je také obsažen seznam nespolupracujících jurisdikcí v daňové oblasti, které nejsou nikterak závazné pro členské státy, ba naopak vybízí státy, jež si EU určila jako daňové ráje, ke spolupráci. Podstatnou skutečností je, že se na seznamu těchto jurisdikcí nikdy neobjevil členský stát EU, ačkoliv je to zcela předvídatelné, jelikož by tím EU poukázala i na nestandardní sazby daní a jiných výhod svých členských států.

Pátá kapitola poukazuje na dosud nejznámější kauzy z daňové oblasti, mezi které bezpochyby patří Panama Papers z roku 2016, kdy došlo k úniku 11,5 milionu šifrovaných dokumentů, mezi kterými byly i dokumenty usvědčující společnosti z daňových podvodů. O této kauze věděl okamžitě celý svět a daňové ráje byly tak vystaveny jisté kritice. Druhou uvedenou kauzou byly Luxembourg Leaks z roku 2014, které veškerý boj proti obcházení daňové povinnosti odstartovaly.

V předposlední šesté kapitole jsou zmapovány organizace vzniklé především ve Spojených státech amerických se společným cílem zabránění daňovým únikům a dosažení spravedlivého danění. Součástí této kapitoly je i daňový zákon, MLI a OECD, v nichž je popsáno jejich fungování.

V sedmé kapitole dochází k analýze Irska a Britských Panenských ostrovů, jakožto vybraných daňových rájů. Irsko představuje jeden z nejznámějších daňových rájů v Evropě, do kterého s oblibou míří nejznámější společnosti pocházející z USA. Ke spojení velkých firem z USA a Irska došlo již v devadesátých letech, kdy se Irsko nacházelo v krizi, ze které se pomocí daňové reformy, programů poskytovaných EU a zahraničních firem dostalo, a získalo přezdívku Keltský tygr. Oproti Irsku jsou Britské Panenské ostrovy velice vzdálené našemu území, avšak i české firmy tento daňový ráj hojně využívají. V této části práce se nachází analýza nejen českých firem na BVI, ale i celkový počet českých firem v daňových rájích.

Ačkoliv ne všechny informace z oblastí daní a daňových úniků jsou veřejnosti známé a dochází k odhalování dokumentů usvědčující nelegální činnost, je zřejmé, že se nikdy nepodaří odhalit veškeré nekalé činnosti, ani zabránit podnikům, aby nadále v daňových rájích danily. Dá se ovšem předpokládat, že klesající trend v počtu českých firem v daňových rájích bude i nadále klesat a podnikatelé již nebudou převádět svá sídla do karibských oblastí, ať už z důvodu náročnosti finanční, tak i nutnosti dokonalé znalosti tamější legislativy, tak z důvodů negativního pohledu konečného zákazníka na společnost způsobenou právě sídlem mimo Českou republiku.

Seznam použité literatury

- AKONT. 2019. *Aktuální stav implementace MLI v ČR* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.akont.cz/nase-znalosti/prispevky.html/83_2319-aktualni-stav-implementace-mli-v-cr/1
- AKONT. 2020. *Britské Panenské ostrovy* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.akont.cz/en/nase-znalosti/prehled-jurisdikci/britske-panenske-ostrovy.html>
- AKONT. 2020. *Dohody TIEA (Tax Information Exchange Agreements)* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.akont.cz/nase-znalosti/slovník-nejdůležitějších-pojmu.html/128_2034-dohody-tiea-tax-information-exchange-agreements
- AKONT. 2020. *GATCA (Global Account Tax Compliance Act)* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.akont.cz/nase-znalosti/slovník-nejdůležitějších-pojmu.html/128_2037-gatca-global-account-tax-compliance-act
- AKONT. 2020. *Irsko* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.akont.cz/nase-znalosti/prehled-jurisdikci/irsko.html>
- BAUER, Michal a Pavel STREBLOV. 2003. *EKONOM: Keltský tygr*. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-12664990-keltsky-tygr>
- BISNODE. 2018. *Letos ubylo 61 firem, které mají vlastníka v daňovém ráji* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.bisnode.cz/o-bisnode/o-nas/novinky/letos-ubylo-61-firem-ktere-maji-vlastnika-v-danovem-raji/>
- BISNODE. 2018. *Objem kapitálu z daňových rájů se loni zvýšil o 32 miliard korun* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.bisnode.cz/o-bisnode/o-nas/novinky/objem-kapitalu-z-daovych-raj-se-loni-zvyil-o-32-miliard-korun/>
- BISNODE. 2019. *České firmy dávají sbohem daňovým rájům* [online]. [cit. 2020-04-03].
- BUSINESSINFO. 2019. *Irsko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/irsko-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/#sec7>

- COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. 2020. *Taxation: EU list of non-cooperative jurisdictions* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>
- ČNB. 2020. *Centrální evidence účtů* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/statistika/centralni-evidence-uctu/>
- ČT24. 2016. *Panama Papers nejsou první, ale zdaleka největší kauzou daňových rájů* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1782002-panama-papers-nejsou-prvni-ale-zdaleka-nejvetsi-kauzou-danovych-raj-u>
- DAŇOVÁ KOBRA. 2014. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.danovakobra.cz/>
- DAŇOVÁ KOBRA. 2019. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.danovakobra.cz/>
- DVOŘÁČEK, Jiří a Ladislav TYLL. 2010. *Outsourcing a offshoring podnikatelských činností*. V Praze: C.H. Beck. C.H. Beck pro praxi. ISBN 9788074000102.
- ETRŽBY. 2016. *Jak to funguje?: Způsob fungování systému evidence tržeb*. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.etrzby.cz/cs/jak-to-funguje>
- EUROPA. 2019. *Evropská unie: Daně* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/topics/taxation_cs
- FINANCIAL ACTION TASK FORCE. 2020.[online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.fatf-gafi.org/about/>
- FINANČNÍ SPRÁVA. 2013. *Popis systému* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu>
- FINANČNÍ SPRÁVA. 2015. [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/videogalerie/app/RGVmYXVsdFBvcnRhbEFwcGxpY2F0aW9ufGRldGFpbC5hc3B4P2lkPTE3MjE0Nzgma2F0PXVkYWxvc3Rp>
- FINANČNÍ SPRÁVA. 2016. *Etržby (EET)* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/eet>

- GARDNER, Matthew. 2017. *ITEP: A Case Study in Why a Tax Holiday for Offshore Cash is Indefensible* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://itep.org/apple-a-case-study-in-why-a-tax-holiday-for-offshore-cash-is-indefensible/>
- GLOBAL FINANCIAL INTEGRITY. 2020. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://gfintegrity.org/about/>
- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. 2014. *Protikorupční policie spouští tým Kobra. Má bojovat proti daňové kriminalitě* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-62344270-protikorupcni-policie-spousti-tym-kobra-ma-bojovat-proti-danove-kriminalite>
- INVESTIGACE. 2019. *Archiv pro štítek: Panama Papers* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/tag/panama-papers/>
- INVESTOPEDIA. 2020. *The Panama Papers: What You Should Know* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/p/panama-papers.asp>
- JURČÍK, Radek. 2015. *Daňové systémy v České republice a v mezinárodním srovnání se zaměřením na aktuální trendy*. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-176-4.
- KLEIN, Štěpán. 1998. *Daňové ráje: ... aby nebyly daňovým peklem*. Ostrava: Sagit. Daně a účetnictví (Sagit). ISBN 80-72080741.
- KOPEČNÝ, Ondřej a František NEJEDLÝ. 2016. *Hospodářské noviny: Kauza Apple ukazuje negativní dopad daňových rájů na hospodářskou soutěž* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-65423860-kauz-a-apple-ukazuje-negativni-dopad-danovych-raj-u-na-hospodarskou-soutez>
- KRAFT, Jiří, Aleš KOCOUREK a Pavla BEDNÁŘOVÁ. 2017. *Ekonomie I*. Vydání desáté, aktualizované. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 9788074943591.
- MACALÍKOVÁ, Jana. 2014. *Daňová „Kobra“ startuje* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/danova-kobra-startuje.aspx>
- MANAGEMENTMANIA. 2016. *Dohody TIEA (Tax Information Exchange Agreements)* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/dohody-tiea-tax-information-exchange-agreements>

- MARKOVÁ, Hana. 2020. Daňové zákony 2020: úplná znění platná k 1. 1. : včetně daňového balíčku. 31. vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-1333-0.
- MERCKAERT, Jean a Cécile NELH, 2012. *Ekonomika v pohybu: nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství*. Praha: Educon. ISBN 978-80-905286-0-4.
- MFČR. 2013. *Přehled dohod TIEA* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-spoluprace-v-oblasti-dani/prehled-dohod-tiea>
- MFČR. 2016. *Mezinárodní daňová a celní spolupráce: Dohoda "FATCA"* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-spoluprace-v-oblasti-dani/dohoda-fatca/zakladni-informace>
- MFČR. 2016 [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-spoluprace-v-oblasti-dani/dohoda-fatca/zakladni-informace>
- MFČR. 2019. *Státní rozpočet v kostce - 2019* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2019-34784>
- MFČR. 2020. *Přehled platných smluv: Přehled platných smluv České republiky o zamezení dvojímu zdanění v oboru daní z příjmu, resp. z příjmu a z majetku* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdaneni/prehled-platnych-smluv>
- MZVČR. 2020. *Základní informace o OECD* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/index.html
- OECD. 2020. *What is BEPS?* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>
- PALAN, Ronen. 2009. *History of tax havens* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-havens>
- PETROVIČ, Pavel. c1998. *Encyklopedie daňových rájů a jejich využití*. Praha: AKONT.
- PHILLIPS, Richard. 2018. *ITEP: Facebook Facing Shareholder Scrutiny for Its Offshore Tax Avoidance* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://itep.org/facebook-facing-shareholder-scrutiny-for-its-offshore-tax-avoidance/>

- PIETRAŠ, Petr. 2007. *EURO: Keltský tygr s několika šrámy* [online]. [cit. 2020-04-03].
Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/keltsky-tygr-s-nekolika-sramy-786622>
- PIKORA, Vladimír. 2000. *RESPEKT: Rub keltského zázraku* [online]. [cit. 2020-04-03].
Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2000/39/rub-keltskeho-zazraku>
- PRÁŠILOVÁ, Petra. 2017. *Luxembourg Leaks aneb odtajnění dokumentů o neplacení korporátních daní* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:
<https://www.danovereformy.eu/lux-leaks/articles/luxembourg-leaks-aneb-jak-se-neplaceni-korporatnich-dani-spatrilo-svetlo-sveta>
- PROQUEST. 2019. Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest.
[cit. 2019-09-26]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>
- PWC. 2020. *Co je FATCA?: Jaký bude mít dopad na vaši firmu?* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/odvetvove-specializace/bankovnictvi-a-financni-sluzby/co-je-fatca.html>
- RADA EVROPSKÉ UNIE. 2016. *Úřední věstník Evropské unie: SMĚRNICE RADY (EU) 2016/1164* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016L1164&from=cs>
- RADA EVROPSKÉ UNIE. 2011. *Úřední věstník Evropské unie: SMĚRNICE RADY 2011/96/EU* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z:
https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/ms-prime-dane/Smernice__Rady_2011_96_EU.pdf
- REVENUE. 2020. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:
<https://www.revenue.ie/en/Home.aspx>
- SMART COMPANIES. 2020. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:
<https://www.smartcompanies.cz/upload/File/Irsko.pdf>
- ŠIMÁK, Jakub. 2018. *Londýn chce zprůhlednit britské daňové ráje – zavedením veřejných rejstříků* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/londyn-chce-zpruhlednit-britske-danove-raje-zavedenim-verejnych-rejstriku/>
- ŠIROKÝ, Jan. 2008. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074000058.

- ŠLOSARČÍK, Ivo. 2015. *Irsko a krize: politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3151-6.
- TAX FOUNDATION. 2020. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/about-us/>
- TAX JUSTICE NETWORK. 2014. [online]. Chesham. Dostupné z: <https://www.taxjustice.net/2014/01/10/infographic-short-history-tax-havens/>
- TAX POLICY CENTER. 2020. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.taxpolicycenter.org/about>
- ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE. 2020. *Závěry Rady o revidovaném unijním seznamu jurisdikcí nespolupracujících v daňové oblasti* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020XG0227\(01\)&from=cs](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020XG0227(01)&from=cs)
- VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. 2018. *Daňový systém ČR 2018*. 14. aktualizované vydání. Praha: VOX. Ekonomie (1. VOX). ISBN 978-80-87480-63-2.
- ZÁKONY PRO LIDI. 2004. *Zákon č. 235/2004 Sb.: Zákon o dani z přidané hodnoty* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>
- ZÁKONY PRO LIDI. 2009. *Zákon č. 280/2009 Sb.: Zákon daňový řád* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280>
- ZÁKONY PRO LIDI. 1990. *Zákon č. 565/1990 Sb.: Zákon České národní rady o místních poplatcích* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>
- ZÁKONY PRO LIDI. 1992. *Zákon č. 586/1992 Sb.: Zákon České národní rady o daních z příjmů* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
- ZACHOVÁ, Aneta. 2017. *EURACTIV: Nizozemsko a Lucembursko jsou na seznamu daňových rájů, nikoli však na oficiálním*. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/nizozemsko-a-lucembursko-jsou-na-seznamu-danovych-raj-u-nikoli-vsak-na-oficialnim/>

ZENRON. 2020. *Irsko* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:
<https://www.zenron.cz/zalozeni-firmy-a-podnikani-v-irsku-offshore-irsko/>